

מספר הוראה : 1.11	שם ההוראה : מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטרונסית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני : 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף : 02.10.2022	גורם אחראי : מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון : 02.10.2022	עמוד 1 מתוך 7	סוג ההוראה : הוראת תקנון עבודה סוציאלית – תחליכי עבודה - מדיניות

מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטרונסית

הוראה זו חלה על כל הוראות תקנון עבודה סוציאלית בישראל (תע"ס), נחלים וכל הנחיה אחרת של המשרד.

תוכן עניינים

2	1. כללי
2	2. מטרת ההוראה
3	3. הגדרות
4	4. אוכלוסיית היעד
4	5. פנייה מכבדת
4	6. התאמת מסמכים
4	7. שירותים ומקלחת במרחבים שאינם פרטיים
4	8. הפנייה וקליטה במסגרות חוץ ביתיות ובשירותים בקהילה
5	9. שיח בנושא מיניות והגנה מפני להט"ב/בופוביה
6	10. עקרונות עבודה עם אדם על הקשת הטרונסית
6	11. הכשרה והטמעה
6	12. דרכי קשר פנים משרדיים
6	13. תקציב
6	14. אחריות מקצועית
6	15. פיקוח ובקרה
7	נספח א' – רשימת רפרנטים מחוזיים בתחום טיפול ושיקום אוכלוסיית הלהט"ב

כל האמור בהוראה זו נכתב בלשון זכר לשם הנוחות בלבד, וחל במידה שווה על גברים ועל נשים ועל אחרים.

מספר ההוראה: 1.11	שם ההוראה: מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטרגנסית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני: 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף: 02.10.2022	גורם אחראי: מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון: 02.10.2022	עמוד 2 מתוך 7	סוג ההוראה: הוראת תקנון עבודה סוציאלית - מדיניות

1. כללי

1.1 הצוות הבין משרדי לקידום האוכלוסייה על הקשת הטרגנסית

- 1.1.1 ביום 12.10.2020 הוקם צוות בין משרדי לקידום האוכלוסייה על הקשת הטרגנסית בישראל (להלן "הצוות הבין משרדי"), בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי) והמשנה למנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי. הצוות מנה נציגים ממשרד הבריאות, משרד המשפטים ומשרד הרווחה והביטחון החברתי.
- 1.1.2 מטרת הקמת "הצוות הבין משרדי" הייתה לבחון את נקודות המפגש של האוכלוסייה על הקשת הטרגנסית עם השירותים הממשלתיים במדינת ישראל, ולהציע בהתאם לממצאים פתרונות ומענים הוליסטיים למכלול האתגרים שאיתם מתמודדים א.נשים על הקשת הטרגנסית.
- 1.1.3 "הצוות הבין משרדי" הגיש לשרים דו"ח ביניים ביום 20.12.2020 והם אימצו את עיקרי ההמלצות ([קישור לדוח](#)).
- 1.2 הגישה המקצועית המקובלת כלפי א.נשים על הקשת הטרגנסית היא גישה המאשרת מגדר (Gender affirming), כלומר רואה בכבוד את הזהות המגדרית של אדם כמרכיב בסיסי ומעודדת הנגשת שירותי טיפול ושיקום כדי להקל על היעדר זהות מגדרית.
- 1.3 אוכלוסייה על הקשת הטרגנסית נמצאת בסיכון גבוה לסבול מאלימות פיזית, מילולית ומינית, אפליה בתעסוקה, היעדר נגישות למשאבים ציבוריים, היעדר עורך משפחתי והדרה חברתית. בשל כך אנשים על הקשת הטרגנסית נמצאים בסיכון מוגבר לחיים בעוני ובהדרה. הדבר יכול להחמיר עד למצוקה נפשית. מצב זה מוביל לשיעורי תחלואה גבוהה יחסית לשאר האוכלוסייה, כאשר המצבים השכיחים הם חרדה, דיכאון, הפרעות אכילה, פוסט טראומה וטראומה מורכבת, התמכרויות ואובדנות.
- 1.4 א.נשים על הקשת הטרגנסית ניצבים בפני חסמים שונים בבואם לצרוך שירותי רווחה, ובשל כך נמנעים לא פעם מצריכת שירותים אלו.
- 1.5 כמענה לקשיים אלו ולאור המלצות "הצוות הבין משרדי", גיבש משרד הרווחה והביטחון החברתי מדיניות מעשית לטיפול, שיקום ומתן תמיכה, שיספקו מענה הולם ומותאם לאוכלוסיית הקשת הטרגנסית המצויה במצבים של מצוקה, סיכון וסכנה.

2. מטרת ההוראה

הסדרת מדיניות מותאמת ומקדמת לאוכלוסייה על הקשת הטרגנסית, תוך כדי מתן כבוד לזהות המגדרית שהם מציגים, בהתאם להמלצות "הצוות הבין משרדי" לקידום האוכלוסייה על הקשת הטרגנסית.

מספר ההוראה: 1.11	שם ההוראה: מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטראנסית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני: 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף: 02.10.2022	גורם אחראי: מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון: 02.10.2022	עמוד 3 מתוך 7	סוג ההוראה: הוראת תקנון עבודה סוציאלית - מדיניות

3. הגדרות

יש מונחים רבים המשמשים לתיאור זהויות שונות של אנשים על הקשת הטראנסית. להלן מספר מונחי יסוד (חשוב להשתמש במונחים שבהם משתמשים מקבלי השירות ולהתעדכן באופן תדיר):

3.1 **אישה א-בינארי או ג'נדרקוויר** –
אישה שאינה מזדהה כגבר או כאישה בלבד (למשל שאינה מזדהה עם מגדר בכלל או מזדהה בשילוב של מגדרים, וכו').

3.2 **אישה טרנסג'נדרית - MTF-Male to Female** -
אישה אשר סומנה בלידתה כזכר, אפשר שהיא עוברת או עברה תהליך התאמה מגדרית.

3.3 **גבר טרנסג'נדר - FTM-Female to Male** -
גבר אשר סומן בלידתו כנקבה, אפשר שהוא עובר או עבר תהליך התאמה מגדרית.

3.4 **דיספוריה מגדרית** –
מצוקה הנובעת מחוסר הלימה בין הזהות המגדרית שאיתה אדם מזדהה לבין הזהות המגדרית ששויכה לו בלידתו או זו שהסביבה משייכת לו. אבחנה זו נכנסה ל DSM-V ומחליפה אבחנה קודמת של Gender Identity Disorder ב DSM-IV.

3.5 **המשרד** –
משרד הרווחה והביטחון החברתי.

3.6 **הקשת הטראנסית** –
מונח "מטרייה" שמתייחס לכל מי שיש פער בין המגדר שאליו שויך בלידה (על פי המין המצוין בתעודת הלידה) למגדר שאליו הוא משתייך.

3.7 **זהות מגדרית** –
הזהות האישית של הפרט עם אחת מקטגוריות המגדר שיכולה להיות גבר, אישה, שילוב של שניהם או אף אחד מהם. זהות זו היא נפרדת מהרישום בתעודת הלידה ותעודת הזהות, וכן לעתים נפרדת מנראות חיצונית ו/או תהליכים רפואיים להתאמה מגדרית.

3.8 **טרנסג'נדר או אדם על הקשת הטראנסית** -
מונח המשמש לתיאור אדם עם מגוון רחב של זהויות מגדריות השונות מהמגדר שעימו זוהה ונרשם עם לידתו.

3.9 **להטי"בופוביה** -
פחד, סלידה ורתיעה מאנשים מקהילת הלהטי"ב, כמו גם ביטויי אפליה, שנאה, זלזול ותוקפנות כלפיהם.

3.10 **מקבל שירות** -
כל אדם הפונה לשירותי הרווחה ומקבל את שירותיהם ישירות מהמשרד או באמצעות המחלקה לשירותים חברתיים (בין אם באופן ישיר ובין אם באמצעות גורמים מפעילים).

מספר ההוראה : 1.11	שם ההוראה : מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטראנסית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני : 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף : 02.10.2022	גורם אחראי : מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון : 02.10.2022	עמוד 4 מתוך 7	סוג ההוראה : הוראת תקנון עבודה סוציאלית - מדיניות

3.11 מחלקה לשירותים חברתיים (משי"ח) -

המחלקות לשירותים חברתיים הן יחידות בתוך הרשויות המקומיות שאחראיות על מתן השירותים החברתיים ללקוחות המתגוררים באותה רשות. המחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות פועלות מכוח חוק שירותי הסעד התשי"ח - 1958.

4. אוכלוסיית היעד

ילדים, בני נוער, צעירים, בוגרים, אנשים עם מוגבלות ואזרחים ותיקים על הקשת הטראנסית.

5. פנייה מכבדת

5.1 לשון הפנייה אל מקבלי השירות בעל פה ובמסמכים תהיה מכבדת ובהתאם לזהותם המגדרית. אם מקבל השירות הוא מתחת לגיל 16 ונמצא במחלוקת מול הוריו, יפעלו גורמי הטיפול לגשר בין הקטין לבין הוריו או האפוטרופוס, והכל בהתאם לשיקול דעת מקצועי ולמען טובת הקטין ורווחתו.

5.2 השיח של אנשי הצוות בינם לבין עצמם ובינם לבין מקבלי שירות על הקשת הטראנסית יהיה תוך שימוש בשם ובלשון המגדרית המבוקשת, ובהתאם לאמור בסעיף 5.1.

6. התאמת מסמכים

6.1 ככלל, טפסים ודוחות על מקבל השירות ייכתבו בשם ובהותם המגדרית של מקבל השירות.

6.2 האמור לא יחול על טפסים רשמיים שיש להגיש לפי הוראות כל דין או לפי צו שנתן בית משפט.

7. שירותים ומקלחת במרחבים שאינם פרטיים

7.1 מקבל שירות רשאי להשתמש בחדרי השירותים על פי זהותו המגדרית, ובתנאי שמדובר בתאים הניתנים לסגירה.

7.2 ככל שקיימים במסגרת תאי שירותים שאינם חלק ממתחם שירותים משותף, ישמשו אלו כשירותים ללא ציון מגדר.

7.3 מקבל השירות על הקשת הטראנסית, השווה במסגרת הכוללת אפשרות להתקלח, יקבל שעות מופרדות שבהן יוכל להשתמש במקלחת לבדו, כדי לשמור על פרטיותו ופרטיותם של הדיירים האחרים.

8. הפנייה וקליטה במסגרות חוץ ביתיות ובשירותים בקהילה

8.1 א.נשים על הקשת הטראנסית ישולבו במידת האפשר במסגרות החוץ ביתיות ובשירותים בקהילה על פי הגדרתם את זהותם המגדרית, ולאחר קיום הערכה מקצועית ובהתאם לשיקול דעת הגורם המקצועי. במסגרות שבהן נדרשת רגישות תרבותית ייחודית (כגון מסגרות מהחברה הערבית או החרדית), השילוב יהיה בתיאום עם המסגרת ובאישור הפיקוח המחוזי.

8.2 יש לשאוף כי אדם על הקשת הטראנסית ייקלט במסגרת חוץ ביתית בחדר נפרד או עם אדם אחר על הקשת הטראנסית.

מספר ההוראה : 1.11	שם ההוראה : מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטרנסית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני : 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף : 02.10.2022	גורם אחראי : מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון : 02.10.2022	עמוד 5 מתוך 7	סוג ההוראה : הוראת תקנון עבודה סוציאלית - מדיניות

- 8.3 כחודש מיום הקליטה ובהתאם לשיקול דעת והערכת מצבו של מקבל השירות, תיערך בחינה מחודשת באשר לשילוב בחדרי הלינה המשותפים. ההחלטה תתקבל לאחר שנשמעה עמדתו של מקבל השירות ובהתאם לאישור הפיקוח המחוזי.
- 8.4 במעונות הנעולים של רשות חסות הנוער, קליטת קטינים או קטינות על הקשת הטרנסית תהיה במעונות לנערות וזאת לשם מתן סביבה מוגנת ומותאמת.
- 8.5 במסגרות חוץ ביתיות ייעודיות לשיקום שורדי זנות, דרי רחוב, התמכרויות וצעירים בסיכון – יוגדרו מסגרות ו/או חדרים ייעודיים שיהיו ערוכים לקלוט ולטפל באנשים על הקשת הטרנסית, בנוסף לקליטה במסגרות קיימות.
- 8.6 במסגרות דיור של אנשים עם מוגבלות, אפשר לקלוט אדם על הקשת הטרנסית בכלל המסגרות בהתאם לרצונותיו, צרכיו, מאפייניו האישיים והתוכנית האישית שנקבעה לו. ככל שיוחלט על מגורים בחדר שבו מתגוררים דיירים נוספים, קליטתו בחדר תהיה כפופה להסכמות כמפורט בסעיף 8.8 להלן.
- 8.7 בבתי אבות לאזרחים ותיקים אפשר לקלוט בכל המסגרות על פי הצורך ובהתאמה לצורכי האדם. אין צורך בחדר קליטה נפרד, אבל נדרשת הסכמה של הדייר השותף בהתאם לאמור בסעיף 8.8 להלן.
- 8.8 קליטת אדם לחדר משותף בהתאם לזהותו המגדרית מחייב את הסכמתו בכתב של השותף לחדר, ושל הוריו או אפוטרופוס במקרה של קטין או בגיר שמונה לו אפוטרופוס.
- 8.9 צוותים מקצועיים במסגרות הקולטות אנשים על הקשת הטרנסית ישתתפו בהכשרה ייעודית, בהתאם לאמור להלן בסעיף 11.
- 8.10 החלטה על שילוב במסגרות של אנשים על הקשת הטרנסית היא בסמכות המפקח המחוזי ובהתייעצות עם מנהל תחום להט"ב במטה.
- 8.11 במצבים שבהם עלתה מורכבות הנוגעת להשמה במסגרת חוץ ביתית, יובא הדבר להכרעת מנהל האגף החוץ ביתי של המינהל הרלוונטי, אשר יכריע בדבר בהתייעצות עם מנהל תחום שיקום וטיפול באוכלוסיית הלהט"ב.

9. שיח בנושא מיניות והגנה מפני להט"ב בופוביה

- 9.1 שיח בנושא מיניות יהיה פתוח לקיומם של מגוון מגדרים, ובכלל זה טרנסג'נדרים.
- 9.2 תחומי האחריות של מנהל תחום טיפול ושיקום אוכלוסיית הלהט"ב יכללו בין היתר ייזום פעולות לצמצום הלהט"ב בופוביה וטיפול בתלונות על גילוי להט"ב בופוביה וכל המינהלים.
- 9.3 תחומי האחריות של נותני השירותים יכללו בין היתר:
- 9.3.1 שמירה על שיח והתנהגות מכבדת.
- 9.3.2 מניעת התבדחות על האוכלוסייה על הקשת הטרנסית וגילויי להט"ב בופוביה.
- 9.3.3 אפשרות להגשת תלונה על גילוי להט"ב בופוביה, תוך כדי שמירה על אנונימיות.
- 9.3.4 קיום דיונים ושיח על סוגיות להט"ביות, לרבות שיח על מיניות במרחב והאפשרות "לצאת מהארון".

מספר ההוראה : 1.11	שם ההוראה : מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטרגנטית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני : 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף : 02.10.2022	גורם אחראי : מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון : 02.10.2022	עמוד 6 מתוך 7	סוג ההוראה : הוראת תקנון עבודה סוציאלית - מדיניות

10. עקרונות עבודה עם האדם על הקשת הטרגנטית

- 10.1 גורמי הטיפול באנשים על הקשת הטרגנטית הן בקהילה והן במסגרות החוץ ביתיות יספקו בין היתר :
- 10.1.1 תמיכה נפשית וסוציאלית בהתאם לצורך.
- 10.1.2 סיוע במימוש זכויות ובתהליכי הסדרה ממסדיים.
- 10.1.3 סיוע בתיווך וגישה בין הקטין להוריו או האפוטרופוס במידת הצורך.
- 10.2 טיפול פסיכו-סוציאלי באדם על הקשת הטרגנטית יינתן, בין היתר, בהתאם לעקרונות אלה :
- 10.2.1 רגישות לסוגיית המגדר ולאתגרים העומדים בפניהם בהקשר זה, ובכלל זה זכותם לפרטיות ורגישות להיבטים תרבותיים.
- 10.2.2 הבטחת עצמאותם והגדרתם העצמית.
- 10.2.3 הימנעות מסימון זהות מגדרית כהפרעה.
- 10.2.4 באופן שוויוני המותאם לצורכיהם.

11. הכשרה והטמעה

- 11.1 ביה"ס המרכזי לעובדים סוציאליים יפיץ לעובדים הרלוונטיים במשרד, במחלקות לשירותים חברתיים ובמסגרות, לומדה לעידוד רגישות טיפולית באוכלוסיית הלהט"ב והקשת הטרגנטית.
- 11.2 מנהל תחום טיפול ושיקום להט"ב במינהל שלי"מ יפעל לקיום הכשרות ייעודיות לכל המינהלים, בהתאם לתוכנית ההכשרה השנתית.
- 11.3 נותני השירות במסגרות ובשירותים הרלבנטיים בקהילה ישתתפו בהדרכה תקופתית בנושא מיניות על הקשת הטרגנטית, בהתאם לתוכנית עבודה שנתית שתיקבע על ידי המינהל והמחוז.

12. דרכי קשר פנים משרדיים

- 12.1 באחריות רפרנט מחוזי לטיפול ושיקום להט"ב להטמיע הוראה זו במחוז.
- 12.2 פרטי יצירת הקשר עם הרפרנט המחוזי יפורסמו ויוגשו למקבלי השירות (נספח א').

13. תקציב

יישומם של סעיפים בהוראה זו הדורשים תקציב, ייעשה, ככל הניתן, בהתאם לתקציב הקיים מעת לעת.

14. אחריות מקצועית

מנהל תחום טיפול ושיקום אוכלוסיית הלהט"ב.

15. פיקוח ובקרה

משרד הרווחה והביטחון החברתי מפעיל פיקוח ובקרה שוטפת באמצעות מפקחיו במחוזות ועובדי האגף לביקורת פנים.

סיגל מורן

מנכ"לית המשרד

מספר ההוראה : 1.11	שם ההוראה : מדיניות עבודה טיפולית מיטבית עם אנשים על הקשת הטרגנסית	משרד הרווחה והביטחון החברתי חוסן חברתי לישראל
תאריך הוצאה ראשוני : 02.10.2022 תאריך כניסה לתוקף : 02.10.2022	גורם אחראי : מינהל שלי"מ	
תאריך עדכון אחרון : 02.10.2022	עמוד 7 מתוך 7	סוג ההוראה : הוראת תקנון עבודה סוציאלית - מדיניות

נספח א' – רשימת רפרנטים מחוזיים בתחום טיפול ושיקום אוכלוסיית הלהט"ב

1. מחוז ת"א והמרכז – עובדת סוציאלית רונית דוש
RonitP@molsa.gov.il
2. מחוז ירושלים – עובדת סוציאלית ענת שגב
AnatSe@molsa.gov.il
3. מחוז חיפה והצפון – עובדת סוציאלית רעות הרוש
ReutHa@molsa.gov.il
4. מחוז באר שבע והדרום – עובדת סוציאלית ליאת ארמרמן ליבנה
LiatAr@molsa.gov.il